

ВНЕСОК І. П. ПАВЛОВА У РОЗВИТОК КАРДІОЛОГІЇ

Тимошенко А., студ. 2-го курсу

Науковий керівник – асист. Лось Л. О.

СумДУ, кафедра фізіології та патофізіології з курсом медбіології

4 грудня 1904 року вперше російському вченому Івану Петровичу Павлову за видатні досягнення в області фізіології травлення було вручено найвищу наукову нагороду – Нобелівську премію.

Але не менше значення для фундаментальної науки та клінічної медицини мають роботи І. П. Павлова в області кардіології, як в сфері вивчення кровообігу, так і вищої нервової діяльності. Вже зі студентських років у фізіологічних лабораторіях Петербурзького університету, а потім у Медико-хірургічній академії він виконав роботи з кардіології, за що був нагороджений золотими медалями. Ці роботи стосувалися вивчення серцевого компоненту в регуляції артеріального тиску. Після закінчення Медико-хірургічної академії І. П. Павлов продовжував працювати в лабораторії при клініці видатного російського клініциста професора Сергія Петровича Боткіна.

У фізіологічній лабораторії при клініці С. П. Боткіна І. П. Павлов виконав комплекс досліджень, присвячених вивченню впливу різних препаратів на діяльність серцево-судинної системи (наприклад, екстракту конвалії).

Результатом роботи у клінічній лабораторії С. П. Боткіна була і докторська дисертація, захищена І. П. Павловим 21 травня 1883 року, “Центробежные нервы сердца”, у якій він довів, що у складі блукаючих нервів до серця ідуть волокна двох видів, одні з яких впливають на ритм серцевих скорочень, інші – на силу скорочень без зміни ритму. У подальшому завдяки цим дослідженням І. П. Павловим була сформована ідея про наявність трьох типів нервових волокон, що іннервують м'язову тканину: рухових, судинних та трофічних. Ці уявлення стали основою цілого наукового напрямку, який в подальшому очолив Л. О. Орбелі, що створив вчення про адаптаційно-трофічну функцію симпатичного відділу автономної нервової системи. Цей напрямок і сьогодні з успіхом розвивається російськими фізіологами та має принципове значення для розуміння регуляції вісцеральних функцій організму.

Роботи І. П. Павлова в області вищої нервової діяльності заклали фундамент інтегративної фізіології, апогеєм розвитку якої є системний підхід. Один з видатних учнів І. П. Павлова, П. К. Анохін, є автором теорії функціональних систем, що має велике значення для сучасної медицини. У перспективі він планував продовжити дослідження І. П. Павлова з кардіології з подальшим впровадженням результатів досліджень в клінічну кардіологію, та з клініцистами вирішувати питання невідкладних станів в кардіології.

Талановитий учень П. К. Анохіна, а нині директор інституту фізіології імені П. К. Анохіна – академік РАМН К. В. Судаков на сучасному науковому рівні продовжує розробку невирішених І. П. Павловим та П. К. Анохіним фізіологічних проблем кардіології, разом з клініцистами-кардіологами активно працюючи над впровадженням досягнень клінічної фізіології в практику.